

LÄRARHANDLEDNING

Nan Goldin: This Will Not End Well

Handledningen riktar sig i första hand till lärare i åk 7–9 och gymnasiet.

MODERNA MUSEET

INNEHÅLL

Inledning	3
Trivselregler för skolor när de besöker museet	4
Nan Goldin: This Will Not End Well	5
Vänner och diabilder	6
Personligt och politiskt	9
Uppgifter och diskussionsfrågor	12
Realism och autenticitet	12
Follow the money	12
Sanning och lögn	13
Fabulera mera!	14
Musik som inspiration	15
Skapa stämningar	15
Bildanalys	16
Boka vår fotoworkshop!	
Workshop: Filmiskt berättande	17
Anteckningar	18

INLEDNING

MODERNA MUSEETS lärarhandledningar formuleras med grundskolans och gymnasieskolans läroplaner och kursplaner i åtanke. Lärarhandledningarna är utformade som stöd inför ett besök på Moderna Museet och kan också användas för att arbeta vidare med utställningen efter museibesöket. Tanken är att ge en grundläggande förståelse för den aktuella utställningen samt ge förslag på övningar och diskussionsfrågor.

I skolans läroplaner står bland annat att varje elev ska få utveckla sina möjligheter att kommunicera genom att samtala, läsa och skriva och att skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt uppmuntra dem att pröva egna idéer och lösa problem. Både de intellektuella och de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna ska uppmärksammas i skolarbetet.

I denna lärarhandledning till *Nan Goldin: This Will Not End Well* finns flera olika uppgifter och diskussionsfrågor som passar bland annat ämnena bild, filosofi och svenska.

Texten hämtad från utställningsfoldern, skriven av utställningens curator Fredrik Liew. Uppgifter och diskussionsfrågor är skrivna av Ylva Hillström.

Mejla gärna synpunkter på handledningen till: y.hillstrom@modernamuseet.se

Omslag: Nan Goldin, *Cookie at Tin Pan Alley, New York City, 1983*

©Nan Goldin/Bildupphovsrätt 2022

TRIVSELREGLER FÖR SKOLOR NÄR DE BESÖKER MUSEET

VÄLKOMNA TILL MODERNA MUSEET! FÖR ATT BESÖKET SKA BLI SÅ BRA SOM MÖJLIGT, TÄNK PÅ FÖLJANDE:

ANSVAR FÖR GRUPPEN

Läraren ansvarar för klassen under besöket i museet. Vi rekommenderar att elevgrupper t o m högstadiet går tillsammans med lärare.

LÅSBARA SKÅP

Kläder och väskor kan förvaras i de låsbara skåpen som finns bakom Butiken samt på plan 1.

SKOLMATERIAL

Fråga gärna museivårdarna om vägledning. Det finns skrivplattor att låna. Använd inte väggar eller skulptursocklar som skrivunderlag eftersom det blir märken. Använd endast blyertspennor i utställningssalarna om eleverna behöver teckna eller anteckna.

VAR FÖRSIKTIG I SALARNA

Eftersom det är lätt att stöta till konstverk i salarna ska ryggsäckar, större väskor, paraplyer etc. lämnas i garderoben eller i förvaringsboxarna. För att inte riskera spill på konstverk får man inte dricka eller äta i salarna eller i korridoren utanför. Rör er lugnt i salarna. Visa hänsyn till pågående visningar. Grupper under ledning av Moderna Museets personal har företräde i utställningssalarna. Använd gärna de hopfällbara svarta pallarna som finns i museet och bär dem försiktigt så konsten omkring inte skadas. Kom ihåg att sätta tillbaka pallen på ställningen.

VARFÖR FÅR MAN INTE RÖRA KONSTEN?

Det är inte tillåtet att röra vid konstverken. Att försiktigt ta på något verk innebär stora skador genom att saltet och fettets på fingrarna alltid orsakar märken på alla material. Museets uppdrag är att bevara konstverken för kommande generationer av museibesökare.

VAR KAN VI ÄTA MATSÄCK?

På plan 1 vid sjösidans entré finns ett matsäcksrum.

FOTOGRAFERING

Det är inte tillåtet att fotografera i utställningen.

MUSEIVÄRDAR

Under ert besök på Moderna Museet kommer ni att träffa museivårdar i informationsdisken eller i utställningarna. Vänd er gärna till dem om ni har frågor om konstverk, utställningar, program eller vill lämna tips och synpunkter.

NAN GOLDIN: THIS WILL NOT END WELL

Nan Goldin (född i Washington, D.C, 1953) har alltid velat vara filmare och menar att hennes bildspel är filmer sammansatta av stillbilder. Denna retrospektiva utställning är den första att ta ett helhetsgrepp om Goldins multimediekonst. I ett nära samarbete mellan Goldin och arkitekten Hala Wardé har den utformats som en liten stad av bildspel där varje byggnad är unikt anpassad efter varje enskilt verks innehåll och uttryck.

Hopp och förtvivlan, sorg och glädje, privat och politisk kamp samexisterar i denna stad. Flertydigheten återfinns i utställningens titel, ”Det här kommer inte att sluta väl”, som ekar av farhågor och onda aningar men vars mörka ton även rymmer ironisk humor och värme, en livsglädje som är typisk för Goldin.

Utställningen innehåller sex större installationer som omfattar femtio års arbete. *Sisters, Saints and Sibyls* (2004–2022), ett verk från senare år, förflyttar oss till Nan Goldins barndom. Verket bygger på hennes äldre systems liv. Barbara Goldin var en högkänslig person som på 1960-talet gjorde uppror mot den amerikanska förortens stränga likriktning. En djupgående brist på förståelse och tolerans ledde till att Barbara begick självmord vid arton års ålder. Nan var då elva år gammal.

Berättelsen tar form genom familjefoton, dokument, filmade inspelningar och en monoton berättarröst. Med hjälp av medeltida körmusik och religiösa motiv ur konsthistorien flätar Goldin samman historien om sin syster med legenden om helgonet Barbara, en ungmö vars hedniske far låste in dottern i skydd från mäns blickar. Sedan Sankta Barbara trotsat den patriarkala ordningen och hävdat sin kristna tro dömdes hon till döden och halshöggs av sin egen far.

Goldin berättar om sin nära relation till systemen och om de krafter som drev henne till att ta sitt liv – hur Barbaras livsöde formades av en destruktiv familj som skrämdes av flickors sexualitet och ilska. Goldin berättar även om sin egen institutionalisering och sitt självskadebeteende i direkt anslutning till systemens historia. Som i alla sina verk för Goldin en kamp mot stigman, i detta fall stigmat kring depression och självmord.

Teman såsom ett liv bortom normerna och sökandet efter nya sorters relationer är centrala i Goldins produktion och kan delvis förstås utifrån denna uppväxthistoria.

VÄNNER OCH DIABILDER

Vid femton års ålder flyttade Goldin till ett kollektiv och skrev in sig på Satya Community School i Lincoln i Massachusetts. På Satya tillämpades en alternativ undervisningsfilosofi med ursprung i den engelska Summerhill School. Eftersom lektionerna inte var obligatoriska gick Goldin och hennes vänner på bio nästan dagligen. Besöken kom att göra stora intryck på Goldins tidiga kreativitet, och det var nu hon insåg att hon ville bli filmskapare. När lärare från MIT lyckades ordna en donation av polaroid-kameror till skolan, fann Goldin sin röst genom fotografien. De personer som hon först fotograferade skulle hon utveckla livslånga vänskaper med.

Efter Satya flyttade Goldin in hos några vänner som var drag-queens i Boston i början av 1970-talet. Hennes fotografier från tiden blev hennes första verk och var en hyllning till vännernas skönhet liksom till deras gemensamma liv, kretsande kring baren *The Other Side*. Under denna period bestämde hon sig för att vidareutveckla sitt arbete och började på en konstskola där hon kom i kontakt med fotografins historia.

Medan hon gick på konstskolan saknade hon tillgång till ett mörkrum där hon kunde framkalla och kopiera bilder, så hon började använda diabilder för att presentera sitt arbete. Snart kom hon att ägna sig åt bildspelet som konstform. Fotografierna från åren med dragartisterna i Boston blev senare till en bok och ett bildspel med titeln *The Other Side* (1992–2021).

Nan Goldin, *Christmas at The Other Side*, Boston, 1972

©Nan Goldin/Bildupphovsrätt 2022

Goldin flyttade till New York 1978 och började arbeta med vad som skulle bli hennes första stora bildspel: *The Ballad of Sexual Dependency* (1981–2022). *The Ballad* består av bilder från Goldins umgänge och liv under många år och berättar historier om kärlek, närhet, samhörighet, skönhet, smärta och förlust. Verket skildrar hennes icke-biologiska familj så som den utvecklades från Satyatiden och framåt.

På djupet handlar *The Ballad* om kampen mellan oberoende och beroende i relationer. Det är indelat i kapitel som spänner över könsidentitet, våld mot kvinnor, fester och skvaller, barn, prostitution och såväl våldsamma som ömsinta sexuella förhållanden. Bildspelet har blivit en milstolpe i konsthistorien, och det är svårt att föreställa sig hur Goldin under 1970-talet och tidigt 1980-tal upprepade gånger fick höra att det aldrig existerat något sådant som en bra kvinnlig konstnär.

The Ballad är tillägnat alla dem som gick bort under den aids-epidemi som decimerade Goldins umgängeskrets. Vid 1980-talets slut förvandlade Goldin sina förluster till aktivism och curerade den första större utställningen om aids i New York som snart skulle skapa nationell kontrovers.

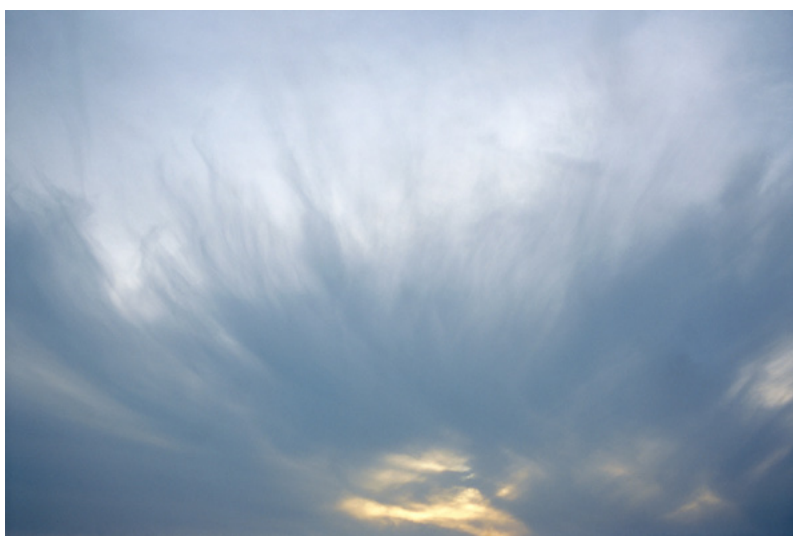

Nan Goldin, *Jimmy Paulette and Misty, New York 1991, The Other Side, 1992–2021*
©Nan Goldin/Bildupphovsrätt 2022

Goldins kärlek till bildspelsmediet är rotad i hennes strävan att ständigt omredigera och uppdatera verken så att de avspeglar hennes föränderliga syn på världen. Hon har aldrig visat samma version av *The Ballad* två gånger, och det fortsätter att utvecklas.

The Ballad förblev mittpunkten – och det enda bildspelet – i Goldins konstnärliga produktion fram till tidigt 1990-tal, då hon började arbeta med andra berättelser. De nya verken inkluderade ovan nämnda *The Other Side* och *Sisters, Saints, and Sibyls* samt även *Fire Leap* (2010–2022), ett porträtt av barn och all deras komplexitet.

De bildspel hon skapade under de följande årtiondena rymde nya bilder, men även fotografier som ingick i *The Ballad* och som hon gav nya sammanhang. Goldins återanvändning av samma fotografier i olika verk frigör den enskilda bildens möjligheter genom att upphäva dess singularitet. Medan inramade fotografier inbjuder till närmare granskning visas bilderna i bildspelen enbart några sekunder. De enskilda motiven presenteras utan titlar, årtal, geografiska hänvisningar och annan information. De egenskaper som vanligtvis utmärker den fotografiska bilden överges för den större helheten.

Nan Goldin, *Sunset like hair, Sète, France*, 2003

©Nan Goldin/Bildupphovsrätt 2022

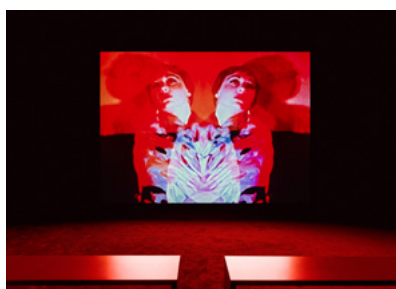
PERSONLIGT OCH POLITISKT

2019 skapade Goldin ännu ett stort verk. *Memory Lost* berättar om drogberoendets mörka sidor – och drar in betraktaren i upplevelsen av abstinens. Suddiga bilder, klaustrofobiska miljöer och dunkla landskap inger en stark känsla av ångest och fångenskap.

För första gången bjöd Goldin in kompositörer att skriva musik. Soundtracket omfattar allt från ett känslomässigt laddat stycke, som hon beställt av kompositören och instrumentalisten Mica Levi, till Soundwalk Collectives operaröster och CJ Calderwoods rena kakofoni. Ljudspåret rymmer även arkivinspelningar från telefonsvarare och intervjuer med vänner som varit drogberoende. Tecknen på desperation, saknad och övergivenhet vittnar om det enskilda livet som kollektiv erfarenhet.

Medan Goldin arbetade med *Memory Lost* skapade hon pendangen *Sirens* (2019–2020), som förmedlar den njutning och sensualitet droger kan framkalla. *Sirens* leder tankarna till den grekiska mytologins dödsbringande sirener, som med sin förtrollande sång drev sjömän till en för tidig död mot klippstränderna. Verket är det första Goldin skapat helt och hållet med funnet material och är lekfullt sammansatt av scener hämtade från filmer av regissörer som Kenneth Anger, Lynne Ramsay och Henri-Georges Clouzot. Ett centralt inslag i *Sirens* är den förföriska vissling som komponerats av Mica Levi och som drar in publiken i verket.

Ljud är avgörande i alla Goldins bildspel. Musiken hon valt till *The Ballad of Sexual Dependency* rymmer undertexter och kontextuella kopplingar som blir oskiljaktiga från bilderna. Körens sång och Goldins berättarröst i *Sisters, Saints and Sibyls* framkallar och förstärker verkets hjärtskärande ämne. Intervjuerna och telefonsvararinspelningarna i *Memory Lost* för oss rakt in dess smärtsamma erfarenhet, och soundtracket till *Fire Leap* utgörs helt av barnröster sjungande sånger som ”Desperado” och ”Space Oddity”.

Nan Goldin, *Sirens*, 2019–2021
©Nan Goldin/Bildupphovsrätt 2022

Denna utställning visar hur Nan Goldins arbete alltid varit både personligt och politiskt. Aidstidens erfarenheter fick Goldin att 2017 bilda gruppen P.A.I.N. (Prescription Addiction Intervention Now), som fokuserar på en samtida epidemi: överdoskrisen. Sedan slutet av 1990-talet har konsumtionen av receptbelagda opioider skjutit i höjden till följd av aggressiv och oetisk marknadsföring. Dessa läkemedel, som är starkt beroendeframkallande och extremt farliga vid överdosering, ger väldiga vinster till stora läkemedelsföretag som blundar för beroendet och dödsfallen de orsakar. Antalet offer för överdoskrisen är fortsatt skyhögt, med över tusen döda 2021.

P.A.I.N.:s mål är att få museer att erkänna sina kopplingar till oetiska pengar, särskilt från Sacklerdynastin, som äger ett stort läkemedelsföretag och donerar enorma summor till kulturvärlden. 2019 började konstvärlden, efter ett antal lyckade aktioner och avsevärd medial uppmärksamhet, reagera på gruppens uppmaningar och neka donationer från Sacklers samt avlägsna donatornamnet från sina väggar. Goldin var även med i spinoffgruppen OxyJustice som tog familjen Sackler till konkursdomstol, med följden att de tvingades betala 6 miljarder dollar av sin ofantliga förmögenhet.

Goldin fortsätter att föra en kamp mot stigmat kring drogberoende. P.A.I.N. inriktar sig nu på att arbeta med stöd till olika organisationer som ägnar sig åt skademinskning i syfte att hålla drog-användande människor vid liv.

Nan Goldin, installation view from
Memory Lost 1982, 2019–2021
©Nan Goldin/Bildupphovsrätt 2022
Foto: Alex-Yudzon

Fotografins historia har en lång tradition av anspråk på objektivitet och sanning. Nan Goldin skiljer sig dock från de flesta andra fotografer och filmskapare. Hon är inte en åskådare utan arbetar inifrån sin omedelbara erfarenhet. Livet, samvaron och kollektivet är själva förutsättningarna för hennes arbete. Med hjälp av mångfasetterade tekniker som bildspel, filmer, böcker, curatering och aktivism berättar Goldin historier som inte alltid blir berättade eller hörda. Hennes produktion uppstår ur det mänskliga behovet av att dela med sig och bekräfta andra. Vi ser hur Goldins verk återspeglar hennes sällsynta förmåga att förbli nyfiken, lyssna och delta – drygt femtio år efter det att hon började sätta in diabilder i sin Kodak-karusell på Lower East Side i New York.

Nan Goldin, *Couple in Bed, Chicago, 1977*

©Nan Goldin/Bildupphovsrätt 2022

UPPGIFTER OCH DISKUSSIONSFRÅGOR

REALISM OCH AUTENTICITET

Nan Goldins bilder är dokumentära. Hon fotograferar sin omgivning utan att regissera eller förändra någonting. Hennes fotografier är alltså inte iscensatta. Men hon är ingen dokumentärfotograf som åker iväg med kameran i högsta hugg för att skildra en viss situation eller miljö, så som många tidningsfotografer gör. Istället arbetar hon inifrån, med utgångspunkt i sina egna erfarenheter. De människor hon dokumenterar är hennes vänner, den familj som hon själv har valt.

DISKUTERA: Skulle vi tolka Nan Goldins bilder annorlunda om vi inte kände till att de avbildade var hennes vänner? Om vi rent av trodde att hon var en fotograf anlita av en tidning för att till exempel skildra farorna med droger?

SYFTE: Att reflektera över begreppen realism och autenticitet inom fotografin.

FOLLOW THE MONEY

2017 startade Nan Goldin gruppen P.A.I.N. (Prescription Addiction Intervention Now), som riktar ljuset mot museers kopplingar till oetiska pengar, särskilt från Sacklerdynastin, som äger ett stort läkemedelsföretag och donerar enorma summor till kulturvärlden.

DISKUTERA: Är det viktigt att pengarna som används i kulturvärlden kommer från företag eller privatpersoner som agerar etiskt? Var går gränsen? Om oljeindustrin skänker en enorm summa pengar för att ett museum ska göra en stor utställning om klimatkrisen, hur bör museet ställa sig till den donationen?

Det kan vara nyttigt att ta för vana att ställa sig frågan: Vem har betalat för det här? Vem har bekostat den forskningsstudie jag just tog del av eller den artikel jag läste? Vad kan motiven bakom studien/publikationen/utställningen ha varit? Det är en typ av källkritik.

SYFTE: Att öva sig i kritiskt tänkande och reflektera kring både oberoende och källkritik.

SANNING OCH LÖGN

Fotografin är historiskt sett intimt förknippad med objektivitet och sanning. Många gånger har fotografier använts som bevis för att någonting har hänt. I och med digitalkamerornas intåg har medvetenheten om att kameran kan användas för att manipulera bilden av verkligheten ökat. Kameran ljuger!

UPPGIFT: Ta bilder av någonting i omgivningen. Det kan vara av något som händer på en lektion eller på vägen hem från skolan, av en miljö eller situation. Kom ihåg att fråga om lov innan ni fotograferar andra personer!

Skriv ut en bild var, och skriv några olika titlar eller bildtexter som påverkar hur bilden tolkas.

EXEMPEL: Ett fotografi av ett sovande husdjur som får titeln ”Tilly. Älskad. Saknad”, antyder att djuret inte sover utan har somnat in för gott. Om samma bild istället får titeln ”Lugnet före stormen. Snart dags för bus och lek!” blir upplevelsen av fotografiet en annan.

Diskutera era bilder och hur orden påverkar dem.

SYFTE: Att medvetande göra sammanhangets betydelse för hur vi tolkar en bild.

FABULERA MERA!

Skriv en novell om Nan Goldins fotografi *Pavel laughing on the beach, Positano, Italy* från 1996, som ingår i Moderna Museets samling. Fantisera fritt, men se till att använda följande ord:

Mjuk
Solljus
Besviken
Resa
Makt
Smärta

SYFTE: Att stimulera fantasin och använda det skrivna språket för att skapa en historia utifrån en bild.

Nan Goldin, *Pavel laughing on the beach, Positano, Italy*, 1996

©Nan Goldin/Bildupphovsrätt 2022

Reprofoto: Åsa Lundén/Moderna Museet

MUSIK SOM INSPIRATION

Ljud är avgörande i alla Nan Goldins bildspel. Musiken hon valt till *The Ballad of Sexual Dependency* rymmer undertexter och kontextuella kopplingar som blir oskiljaktiga från bilderna.

Prova att göra bilder utifrån musik. Låt eleverna välja egna låtar och komponera bilder som tolkar musiken. Det kan vara fotografier, teckningar, collage eller målningar. Ni kan också prova att skriva egna dikter med inspiration från musiken.

SYFTE: Att skapa egna bilder och låta konstarna inspirera varandra.

SKAPA STÄMNINGAR

I verket *Memory Lost* från 2019 konfronteras betraktaren med drogberoendets mörka sidor. Här har Nan Goldin arbetat medvetet med suddiga bilder, klaustrofobiska miljöer och dunkla landskap för att förmedla upplevelsen av abstinens och inge en känsla av ångest och fångenskap.

Bestäm er för en känsla som ni vill förmedla i ett bildspel: glädje, uppvaknande, förälskelse, sorg eller något helt annat. Fundera över vilken typ av bilder som bäst kan förmedla känslan (till exempel närbilder, rörelseoskärpa, svartvita bilder eller dramatiska vinklar) och hur själva presentationen ska iscensättas. Ska bilderna växla snabbt eller långsamt, behövs något särskilt i rummet för att förstärka känslan, vilken musik eller andra ljud skulle passa bra?

SYFTE: Att öva sig i att förmedla en stämning genom gestaltning.

BILDANALYS

Gör en gemensam bildanalys av Nan Goldins verk *French Chris at the Drive-in*, New Jersey från 1979. Analysera enligt nedanstående modell:

Denotation i en bildanalys är en saklig beskrivning av ett verk exempelvis innefattande:

Vad ser vi i bilden? (Människor, saker, miljöer, skeende)

Vad är det för komposition?

Vad är mest intressant i verket?

Konnotation i en bildanalys är en tolkning av konstverket:

Vad tänker och känner vi när vi ser verket?

Värderingar? (privat, gemensamt, kulturellt)

Vad gör verket intressant eller ointressant?

SYFTE: Att öva sig i att analysera bilder och utveckla förståelse för vissa ord och begrepp som kan användas för att kunna samtala om bilder. Att lyssna till och respektera andras åsikter och tankar.

Nan Goldin, *French Chris at the Drive-in*, New Jersey, 1979

©Nan Goldin/Bildupphovsrätt 2022

Reprofoto: Åsa Lundén/Moderna Museet

BOKA VÅR FOTOWORKSHOP! WORKSHOP: FILMISKT BERÄTTANDE

Hur förhåller sig fotografiet och filmen till minnet, till sanning och lögn, realism och autenticitet? Vi tittar närmare på fotografiska verk i samlingen. Vad ryms i en fotografisk bild och vad utesluts? Efter att ha sett och samtalat om konsten får eleverna i grupper skapa scener med hjälp av rekvisita och sedan förevisa scenen i ett fotografi. Utifrån fotografiet skriver de ett manus, som också berättar vad som hänt före och vad som sker efter det fotografiska ögonblicket. I workshopen övas elevernas bildmedvetande och dessutom deras fantasi och förmåga att formulera sig i ord.

VARDAGAR (kl 9–11, 10–12 eller 13–15): 1 750 kr

MAX ANTAL: 25 elever

LÄNGD: 2 timmar

bokavisning@modernamuseet.se

08-5202 3501 (telefontid tisdag–fredag, 10–12)

